

BRÆNDTORVDRIFT

PRAKTISKE RAAD FOR KOMMENDE SOMMER

AV INGENIØR ARNE RASMUSSEN

EN NY TORVÆSONG staar for døren; og la os gaa ut fra at der blir vanskeligheter at bekjempe i aar ogsaa. Er vi rustet til at møte motgang, og denne uteblir, er ingen skade skedd; men er man bare forberedt paa sol og tørkeveir hele sommerhalvaaret, og der istedet kommer graaveir og regn, kan situationen bli broget nok.

For enhver torvindustriel bedrift gjælder det først og fremst at komme igang saa tidlig som mulig om vaaren. Jeg kan av egen erfaring uttale, at jeg aldrig har angret paa at ha begyndt brændtorvtilvirkningen med et par tommers tæle i myren. Vistnok blir der da mere arbeide den første tid, men saa kan man til gjengjæld være sikker paa at selv under særdeles ugunstige tørkeforhold faa nogen tør torv. De par gange det har hændt mig, at fabrikationen ikke har kunnet begynde før paa senvaaren, har det været meget vanskelig at faa hele tilvirkningen i hus om høsten. Dette under forutsætning av, at man forsøker at opnaa like stor produktion, naar man begynner sent, som naar man begynner tidlig og derfor fortsætter optagningen længre frem over efter-sommeren.

For at komme igang saa snart som mulig om vaaren maa man selvfølgelig i god tid se efter at alt maskineri, transportmateriel og verktoer er i bedste orden. Og saa gjælder det at sikre sig dygtige og paalidelige arbeidsfolk.

Arbeiderspørsmålet er som regel værst for de nye fabrikkers vedkommende; men om alle forberedende arbeider er undavgjort og alt forresten er klart, saa tilvirkningen kan komme i helt regelmæssig drift, med det samme man har arbeidslaget samlet er meget vundet.

Skal derimot først maskineriet »prøve-kjøres« en dags tid; mulige feil rettes den næste dag, hvorunder arbeiderne dirigeres hit og dit, saa atter en dags prøvekjøring o. s. v., faar man i de fleste tilfælde se sit første arbeidslag misfornøiet, og snart spredt for alle vinde. Og inden et nyt lag er samlet, er atter nogen av de kostbare vaardage gaat.

Selv om alle forberedelser er truffet paa bedste maate, og optagningen gaar jevnt og upaaklagelig, er man allikevel for en stor del avhengig av veir og vind for tørkningen og risikerer at under meget regnfulde somre faa større eller mindre del av produktionen ødelagt eller idetmindste overliggende til næste aar. Intet under derfor at saa meget arbeide er nedlagt paa at finde nogen metode hvorved brændseltilvirkning av torv blir uavhengig av lufttørken.

Endnu gaar nogen opfinder rundt med planer om at presse vandet av den raa torvmasse; det er i det mindste ikke længe siden jeg blev anmodet om at anbefale en pressemaskine hvis arbeidsevne, — efter

opfinderens utsagn, — skulde være rent forbløffende! Dog er vel dette stadium nu snart passert.

Man synes heller ikke at ha stort at vente av de forskjellige briketterings- eller forkullingsmetoder. Alle disse »gamle« oppfinnelser er nu stillet helt i skyggen av den saa meget omtalte vaatforkulling og av løytnant Ekelands torvpulver.

Vaatforkullingsmetoden omgives fremdeles av en viss hemmelighetsfuldhet, som dog nu snart bør fjernes saafremt ikke ogsaa de sidste rester av publikums tiltro helt skal forsvinde.

Løytnant Ekelands torvpulvermetode derimot maa nu ansees som et særdeles stort fremskritt paa brændtorvindustriens omraade. At torvpulveret er et utmerket brændsel er bevist; likeledes at tilvirkningen, — ordnet som opfinderen angir, — kan bedrives med økonomisk fordel. Spørsmålet er bare at finde kvalitativt passende og tilstrækkelig store myrer med en saadan beliggenhet at masseproduksjon kan iverksættes. Og just denne vanskelighet vil gjøre at man i Norge i de fleste tilfælde slet ikke behøver at ta nævnte forædlingsmetode med i betragtning, naar en brændtorvfabrik planlægges.

Om tidsmessige maskiner av første klasses fabrikat kommer til anvendelse, — helst ogsaa med maskinell uttransport av den raa torvmasse, — og om det hele anlæg fra begyndelsen planlægges og drives med forsigtighet og omtanke, vil den gamle nu velkjendte maskintorvtilvirkning være mest lønsom.

Her vil mange indvende at heller ikke en saadan brændtorvfabrik er nogen guldgrube, og adskillige eksempler paa fuldstændig feilslagne forhaabninger kan fremføres. Ganske vist. Men hvorledes er disse misserable fabrikker planlagt fra først av? Og hvem har forestaaet anlæg og drift? Neppe nogen erfaren fagmand! Vedkommende har muligvis interessert sig sterkt for torvindustri, og efterat ha ofret nogen timer til besøk ved ældre fabrikker, har han anset sig fuldt kompetent at paa egen haand starte sin torvfabrik. At resultatet under saadanne forhold ikke kommer til at motsvare forventningerne er rimelig nok.

Og saa faar man enten høre, at hele torvindustrien er humbug eller ogsaa er »denne primitive fremgangsmaate helt forældet,« og nye summer bortkastes paa et eller andet forkullingseksperiment e. l. Man kan virkelig endnu av og til i dagspressen faa se notiser om denslags paatænkte bedrifter.

Som eksempel paa hvad ukyndighet kan avstedkomme, vil jeg faa lov til at nævne, at jeg engang ved et anlæg saa et vist akkordarbeide de første 3 dage betalt med kr. 20,00, siden i 4 dage med kr. 10,00 og derefter i 5 dage med kr. 5,00 og først efter disse 12 arbeidsdage kom prisen ned i kr. 3,00 og selv det var godt betalt. Jeg kunde nævne mange flere og like avskrækkende eksempler, men det skulde her bli for vidtløftig.

Undersøker man forholdet mere nøie viser det sig snart, at de

fabrikker, der gaar godt, er planlagt og drevet av fagfolk, mens de fabrikker, der gaar med bare tap, er startet av helt ukyndige folk.

Holder vi fast ved de gamle beprøvede fabrikkationsmetoder og søker at efter de forskjellige lokale forhold forbedre disse, vil vi faa se, at planmæssig og kyndig arbeide belønnes med god fremgang selv paa den mange gange saa foragtede torvindustris omraade. Og jeg vover at paastaa, at med nogen aars erfaring kan man faa det aller-meste av sin torv — (o: maskintorv) — ganske bra i hus selv under meget regnfulde somrer.

Mars 1913.

MEKANISK OPSTIKNING AV STRØTORV

DET blir stedse vanskeligere at skaffe dygtige arbeidere til opstikning av strøtorv og med de høie arbeidspriser blir torvstrøet stadig dyrere at producere.

Fra tid til anden hører man om maskiner og redskaper for mekanisk optagning av strøtorv, men hittil har ingen saadanne vist sig praktisk brukbare. Det vilde bli et stort fremskridt om saa kunde ske.

La os faa et saadant apparat fremvist paa jubilæumsutstillingen 1914!

MYRSAKEN OG UNGDOMSSAKEN

RUNDT omkring i vort land ligger myrstrækninger med et areal av mindst 10 000 kvadratkilometer, der kun i liten grad er nyttig-gjort. At gjøre disse produktive er en nationaløkonomisk opgave av største betydning.

Saaledes begyndte det oprop, som blev utsendt, da Det Norske Myrselskap blev stiftet.

Der er vistnok i aarenes løp baade før og senere utnyttet paa forskjellige maater tilsammen store myrarealer rundt omkring i landet, men det meste ligger fremdeles øde. Fremtiden og den opvoksende slægt vil først komme til at høste frugterne av bestræbelserne for at faa myrene utnyttet.

I fuld forstaaelse herav har *Klingens Ungdomslag*, Spillum i Namdalen oversendt 20 kroner til Det Norske Myrselskap som en gave fra laget til myrselskapets virksomhet.

Maatte mange andre ungdomslag rundt om i landet følge dette eksempel.
